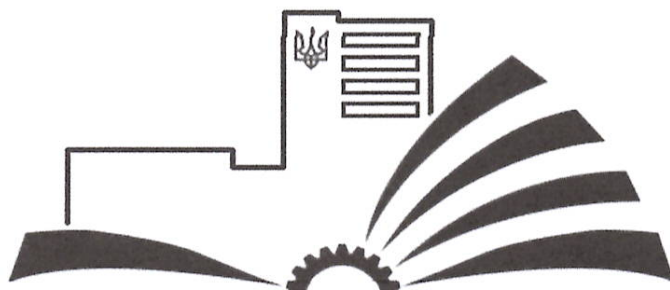

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 205 Лісове господарство
галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство
Кваліфікація: магістр з лісового господарства

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради

С.М. Шкарлет
(протокол № 14 від "22" грудня 2023 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 01 вересня 2024 р.

Ректор О.О. Новомлинець
(наказ № 246/ВС від "22" грудня 2023 р.)

Чернігів 2023

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма «Лісове господарство» за спеціальністю 205 Лісове господарство з підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти.

Розроблено проектною групою у складі:

- Корма Олександр Михайлович, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри аграрних технологій та лісового господарства – керівник проектної групи;

- Дем'яненко Лідія Василівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри аграрних технологій та лісового господарства;

- Гайда Юрій Іванович, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри аграрних технологій та лісового господарства.

Освітньо-професійна програма «Лісове господарство» за спеціальністю 205 Лісове господарство з підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти розроблена відповідно Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство спеціальності 205 Лісове господарство, затвердженому та введеному в дію наказом Міністерства освіти і науки України від «05» січня 2021 р. № 15.

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності 205 «Лісове господарство»

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Національний університет «Чернігівська політехніка». Навчально-науковий інститут бізнесу, природокористування і туризму Кафедра аграрних технологій та лісового господарства
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр Магістр з лісового господарства
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Лісове господарство»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС. Термін навчання 1 рік 4 місяці
Наявність акредитації	Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти України. Сертифікат № 6589 від 14.12.2023. Термін дії сертифікату до 01.07.2029 року.
Цикл/рівень	НРК України - 7 рівень, QF-EHEA – другий цикл, EQF-LLL - 7 рівень
Передумови	Наявність освітнього ступеня бакалавра Університет може визнати та перезарахувати кредити ЄКТС, отримані за попередньою освітньою програмою підготовки магістра (спеціаліста) за іншою спеціальністю. Максимальний обсяг кредитів ЄКТС, що може бути перезарахований, не може перевищувати 25 % від загального обсягу освітньої програми
Мова викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	До 01.07.2029 або до заміни новою
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://op.stu.cn.ua/view/total_view.php
2 – Мета освітньої програми	
Метою освітньо-професійної програми є формування у майбутнього фахівця здатності динамічно поєднувати знання, уміння, комунікативні навички і спроможності під час вирішення завдань та проблемних питань у галузі лісового господарства стосовно відтворення, вирощування, догляду, формування лісових насаджень, їх інвентаризації та проектування лісгосподарських заходів, використання лісових ресурсів, заготівлі деревини, управління лісгосподарським виробництвом та впровадження інноваційних технологій у професійну діяльність.	

3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність)	<p>Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство</p> <p>Спеціальність 205 Лісове господарство</p> <p>Об'єкти вивчення та діяльності: лісове, мисливське господарство, лісозаготівлі.</p> <p>Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних вирішувати комплексні завдання зі створення, вирощування, догляду, формування лісових насаджень, інвентаризації, виконання проєктів лісогосподарських заходів, використання лісових ресурсів, лісозаготівлі на засадах екологічно безпечного та збалансованого природокористування.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: теоретичні знання, основні поняття та принципи вирощування, формування, захисту лісових насаджень, ведення мисливського господарства, лісогосподарських і лісозаготівельних робіт.</p> <p>Методи, методики та технології: сучасні методи, методики оцінювання стану лісів, лісових ресурсів, передові технології створення, вирощування і формування лісових насаджень, використання лісових ресурсів.</p> <p>Інструменти та обладнання: машини, механізми, інструменти, програмне забезпечення технологічних процесів створення, вирощування, догляду, формування лісових насаджень, інвентаризації, використання лісових ресурсів, заготівлі деревини на базі сучасних технологій, які відповідають екологічній безпеці.</p>
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<ul style="list-style-type: none"> - Акцент на здобуття поглиблених теоретичних та практичних знань, умінь, навичок у сфері управління лісовим господарством, достатніх для ефективного виконання завдань керівного складу відповідного рівня професійної діяльності. - Міждисциплінарний характер, що надає випускникам можливість оволодіння компетентностями з різних сфер професійної діяльності, професійного підходу до виробничих питань зі створення, вирощування, догляду, формування лісових насаджень, їх інвентаризації та проєктування лісогосподарських заходів, використання лісових ресурсів; набуття компетентностей у плануванні та організації ведення лісогосподарських, лісозахисних, лісозаготівельних робіт; формування та розвиток комунікативних, соціально-психологічних та організаційних компетентностей. - Вивчення професійних дисциплін управлінського та лісозахисного спрямування з огляду на сучасні проблеми масового висихання лісостанів. - Формування та інструментальне забезпечення компетентностей, які необхідні для практичної та дослідницької діяльності у галузі лісового господарства, зокрема щодо проєктування та реалізації лісогосподарських заходів із врахуванням специфіки ведення лісового господарства підприємствами відповідно до природно-кліматичних та економічних умов регіону. <p>Ключові слова: підвищення продуктивності лісів, діагностика шкідників і збудників хвороб, стає лісокористування, управління лісогосподарським підприємством.</p>

Особливості програми:	Програмою передбачено проходження переддипломної практики на провідних лісогосподарських, лісомисливських та мисливських підприємствах, що знаходяться у системі управління Державного агентства лісових ресурсів України.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 випускник з освітньою кваліфікацією «Магістр лісового господарства» здатний виконувати зазначену в ДК 003-2010 професійну роботу: «може працевлаштуватися на посади з наступними професійними назвами робіт: Керівники виробничих підрозділів у сільському, лісовому та водному господарствах, у риборозведенні, рибальстві та природно-заповідній справі (1221); Менеджери (управителі) у лісовому господарстві (1412); Професіонали в агрономії, водному господарстві, зооінженерії, лісівництві, меліорації та природно-заповідній справі (2213); Викладачі закладу вищої освіти (2310).
Подальше навчання	Продовження навчання для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня – доктора філософії, набуття додаткових компетентностей в системі освіти дорослих.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студенто-центроване навчання, проблемно-орієнтоване навчання, електронне навчання в системі Moodle Університету, самонавчання. Викладання проводиться у вигляді: лекції, мультимедійні лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні роботи, самостійне навчання, консультації, підготовка випускної кваліфікаційної роботи.
Оцінювання	Система оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Університеті включає самоконтроль, кафедральний (вхідний, поточний, модульний, семестровий) та ректорський контроль знань з кожної навчальної дисципліни, а також оцінювання результатів практик і прилюдний захист кваліфікаційної роботи.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 5. Здатність розробляти проекти та управляти ними. ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК 8. Здатність до ініціативності, відповідальності та навички до превентивного і аварійного планування, управління заходами безпеки професійної діяльності, уміння приймати рішення у

	складних та непередбачуваних ситуаціях, лідерські якості та знання міжнародних норм і законодавства України у сфері безпеки життєдіяльності населення, системи управління охороною праці та цивільного захисту
Спеціальні компетентності	<p>СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.</p> <p>СК 2. Здатність забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.</p> <p>СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.</p> <p>СК 4. Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.</p> <p>СК 5. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі лісового господарства у широких або мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>СК 6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед населення для формування в них екологічного мислення, свідомості та відповідальності за стан довкілля.</p>
7 – Програмні результати навчання (ПРН)	
	<p>ПРН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.</p> <p>ПРН 2. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері лісового господарства.</p> <p>ПРН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень</p> <p>ПРН 4. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.</p> <p>ПРН 5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності</p> <p>ПРН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.</p> <p>ПРН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.</p> <p>ПРН 8. Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології.</p>

	<p>ПРН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов;</p> <p>ПРН 10. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.</p> <p>ПРН 11. Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач лісового та мисливського господарства.</p> <p>ПРН 12. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового та мисливського господарства та в ширших мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>ПРН 13. Забезпечувати гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності за колективну та власну безпеку; використовувати методи превентивного та аварійного планування, керувати заходами з безпеки професійної діяльності, приймати рішення у складних та непередбачуваних ситуаціях, вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог цивільного захисту та охорони праці</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програм	
Кадрове забезпечення	<p>Всі науково-педагогічні працівники кафедри, які забезпечують викладання професійно-орієнтованих дисциплін, мають наукові ступені та вчені звання за відповідною спеціальністю. Викладацький склад, який забезпечує реалізацію освітньої програми, відповідає вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти. Підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників відбувається кожні 5 років.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребам. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура. Для проведення практичних і лабораторних робіт, інформаційного пошуку та обробки результатів наявні спеціалізовані комп'ютерні класи з необхідним програмним забезпеченням та необмеженим відкритим доступом до Інтернет-мереж, навчальні лабораторії хімії і мікробіології, Навчально-наукова лабораторія екологічно-сталого природокористування, предметні аудиторії Дендрології та лісовідновлення, Біології та захисту лісу.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів (силабуси, підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні матеріали) розміщено в системі дистанційного навчання Moodle.</p> <p>Здобувачі вищої освіти та викладачі можуть використовувати бібліотечно-інформаційну систему, наукову бібліотеку Університету. Інформаційні ресурси бібліотеки за освітньою програмою формуються відповідно до предметної області та сучасних тенденцій наукових досліджень у галузі. Ресурси</p>

	Наукової бібліотеки НУ «Чернігівська політехніка» доступні через внутрішню та зовнішню мережу.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>Реалізується в Університеті відповідно до вимог чинного законодавства та регулюється Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу НУ «Чернігівська політехніка».</p> <p>На основі двосторонніх договорів між НУ «Чернігівська політехніка» та закладами вищої освіти України.</p> <p>Кредити, отримані в інших університетах України, перезараховуються відповідно до Порядку визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка».</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Реалізується в університеті відповідно до вимог чинного законодавства та регулюється Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу НУ «Чернігівська політехніка».</p> <p>Академічна мобільність ЗВО здійснюється на основі двосторонніх договорів між НУ «Чернігівська політехніка» та закладами вищої освіти зарубіжних країн-партнерів.</p> <p>Індивідуальна академічна мобільність можлива за рахунок участі у програмі «Еразмус+» та інших програм.</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Здійснюється згідно до вимог чинного законодавства, Порядку організації набору та навчання (стажування) іноземців та осіб без громадянства у НУ «Чернігівська політехніка».

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

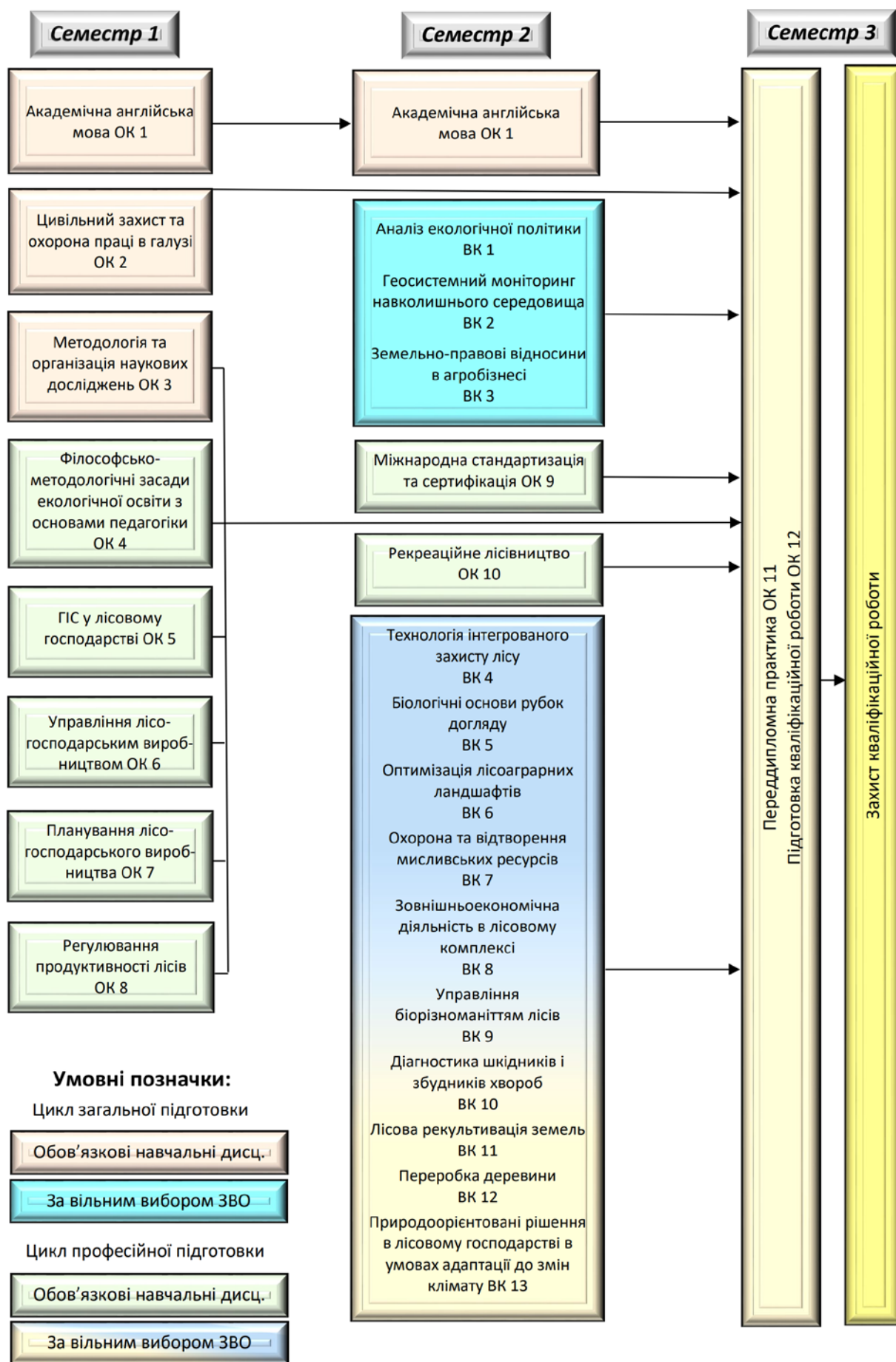
2.1 Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти(роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
Цикл загальної підготовки			
ОК 1	Академічна англійська мова	4	диф. залік
ОК 2	Цивільний захист та охорона праці в галузі	3	диф. залік
ОК 3	Методологія та організація наукових досліджень	4	екзамен
Цикл професійної підготовки			
ОК 4	Філософсько-методологічні засади екологічної освіти з основами педагогіки	3	диф. залік
ОК 5	ГІС у лісовому господарстві	3	диф. залік
ОК 6	Управління лісогосподарським виробництвом	3	диф. залік
ОК 7	Планування лісогосподарського виробництва	4	екзамен
ОК 8	Регулювання продуктивності лісів	5	екзамен
ОК 9	Міжнародна стандартизація та сертифікація	4	диф. залік
ОК 10	Рекреаційне лісівництво	3	диф. залік
ОК 11	Переддипломна практика	16	диф. залік
ОК 12	Підготовка кваліфікаційної роботи	14	атестація
Усього з обов'язкових компонентів ОП		66	
Вибіркові компоненти ОП			
Цикл загальної підготовки*			
ВК 1	Аналіз екологічної політики	4	диф. залік
ВК 2	Геосистемний моніторинг навколишнього середовища	4	диф. залік
ВК 3	Земельно-правові відносини в агробізнесі	4	диф. залік
Цикл професійної підготовки**			
ВК 4	Технологія інтегрованого захисту лісу	4	екзамен
ВК 5	Біологічні основи рубок догляду	4	екзамен
ВК 6	Оптимізація лісоаграрних ландшафтів	4	екзамен
ВК 7	Охорона та відтворення мисливських ресурсів	4	екзамен
ВК 8	Зовнішньоекономічна діяльність в лісовому комплексі	4	екзамен
ВК 9	Управління біорізноманіттям лісів	4	екзамен
ВК 10	Діагностика шкідників і збудників хвороб	4	екзамен
ВК 11	Лісова рекультивація земель	4	екзамен
ВК 12	Переробка деревини	4	екзамен
ВК 13	Природоорієнтовані рішення в лісовому господарстві в умовах адаптації до змін клімату	4	екзамен
Усього з вибірових компонентів ОП		24	
Загальний обсяг освітньої програми		90	

*Здобувач вищої освіти здійснює вибір однієї дисципліни з 3 запропонованих вибірових компонент обсягом 4 кредити ЄКТС.

**Здобувач вищої освіти здійснює вибір п'яти дисциплін з 10 запропонованих вибірових компонент загальним обсягом 20 кредити ЄКТС з урахуванням логічно-послідовної схеми освітньої програми.

Графічна структурно-логічна схема навчальної діяльності здобувача:

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи та завершується видачою документу встановленого зразку про присудження випускнику ступеня магістра із присвоєнням освітньої кваліфікації – Магістр лісового господарства.

Кваліфікаційна робота передбачає самостійне розв’язання складної задачі у сфері лісового господарства, що потребує проведення досліджень та/або здійснення інновацій.

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічний плагіат, фабрикацію, фальсифікацію. Перевірка роботи на плагіат проводиться відповідно Порядку проведення перевірки кваліфікаційних робіт та індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на плагіат в Національному університеті “Чернігівська політехніка”.

Кваліфікаційна робота оприлюднюється у репозитарії Університету.

**4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам
освітньої програми
Обов'язкові компоненти**

	Академічна англійська мова	Цивільний захист та охорона праці в галузі	Методологія та організація наукових досліджень	Філософсько-методологічні засади екологічної освіти з основами педагогіки	ГІС у лісовому господарстві	Управління лісгосподарським виробництвом	Планування лісгосподарського виробництва / курсова робота	Регулювання продуктивності лісів	Міжнародна стандартизація та сертифікація	Рекреаційне лісівництво	Переддипломна практика	Підготовка кваліфікаційної роботи
ЗК 1			+			+	+	+			+	+
ЗК 2	+		+	+	+						+	+
ЗК 3					+	+					+	
ЗК 4							+					+
ЗК 5						+	+			+		+
ЗК 6						+			+		+	
ЗК 7	+		+						+			
ЗК 8		+								+	+	
СК 1						+	+	+				
СК 2					+			+	+	+		
СК 3								+		+	+	+
СК 4						+	+				+	+
СК 5					+	+	+	+			+	+
СК 6			+	+								

Вибіркові компоненти

	Аналіз екологічної політики	Геосистемний моніторинг навколишнього середовища	Земельно-правові відносини в агробізнесі	Технологія інтегрованого захисту лісу	Біологічні основи рубок догляду	Оптимізація лісоагратних ландшафтів	Охорона та відтворення мисливських ресурсів	Зовнішньоекономічна діяльність в лісовому комплексі	Управління біорізноманіттям лісів	Діагностика шкідників і збудників хвороб	Лісова рекультивація земель	Переробка деревини	Природоорієнтовані рішення в лісовому господарстві в умовах адаптації до змін клімату
ЗК 1	+		+			+	+		+				
ЗК 2		+	+				+						+
ЗК 3								+					
ЗК 4													
ЗК 5							+		+				
ЗК 6							+						
ЗК 7	+							+					
ЗК 8				+								+	
СК 1	+			+	+					+			+
СК 2	+	+		+		+	+		+		+		
СК 3		+		+	+	+	+			+	+		+
СК 4													
СК 5						+						+	
СК 6													

**5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми
Обов'язкові компоненти**

	Академічна англійська мова	Цивільний захист та охорона праці в галузі	Методологія та організація наукових досліджень	Філософсько-методологічні засади екологічної освіти з основами педагогіки	ГІС у лісовому господарстві	Управління лісогосподарським виробництвом	Планування лісогосподарського виробництва / курсова робота	Регулювання продуктивності лісів	Міжнародна стандартизація та сертифікація	Рекреаційне лісівництво	Передипломна практика	Підготовка кваліфікаційної роботи
ПРН 1				+				+				
ПРН 2	+		+						+			+
ПРН 3						+	+	+			+	+
ПРН 4			+	+	+				+		+	+
ПРН 5						+					+	
ПРН 6							+	+		+		+
ПРН 7			+			+	+					+
ПРН 8					+	+		+				+
ПРН 9							+	+				+
ПРН 10			+	+							+	
ПРН 11					+		+					+
ПРН 12					+			+		+		+
ПРН 13		+								+	+	

Вибіркові компоненти

	Аналіз екологічної політики	Геосистемний моніторинг навколишнього середовища	Земельно-правові відносини в агробізнесі	Технологія інтегрованого захисту лісу	Біологічні основи рубок догляду	Оптимізація лісоаграрних ландшафтів	Охорона та відтворення мисливських ресурсів	Зовнішньоекономічна діяльність в лісовому комплексі	Управління біорізноманіттям лісів	Діагностика шкідників і збудників хвороб	Лісова рекультивація земель	Переробка деревини	Природоорієнтовані рішення в лісовому господарстві в умовах адаптації до змін клімату
ПРН 1	+	+		+	+	+				+			
ПРН 2													
ПРН 3				+		+			+				+
ПРН 4			+					+					
ПРН 5								+	+			+	
ПРН 6		+		+	+	+			+	+	+		+
ПРН 7	+		+										
ПРН 8		+		+						+			
ПРН 9								+					+
ПРН 10													
ПРН 11		+		+			+			+			
ПРН 12							+			+		+	
ПРН 13				+								+	

6. Перелік нормативних документів

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» — [<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>].
3. Постанова Кабінету Міністрів від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України № 1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011. р. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
5. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 <http://www.dk003.com>
6. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджені Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584. https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/2020-metod-rekomendacziyi.docx

Додаткові інформаційні джерела

1. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) // URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf.
2. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) // URL : <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/en.pdf>; <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>
3. QF EHEA 2018 (Рамка кваліфікацій ЄПВО) // URL : http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf
4. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011 // URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>.
5. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013 // URL : <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf>
6. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu>
7. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : В. М. Захарченко та ін. ; за ред. В. Г. Кременя. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.